

PRÁVO AKCIONÁŘE NA VYSVĚTLENÍ

Akcionář společnosti Harvardský průmyslový holding, a.s. – v likvidaci je dle ustanovení § 357 zákona č. 90/2012 Sb. (dále jen „ZOK“) oprávněn požadovat a obdržet na valné hromadě od společnosti vysvětlení záležitostí týkajících se společnosti nebo jí ovládaných osob, je-li takové vysvětlení potřebné pro posouzení obsahu záležitostí zařazených na valnou hromadu nebo pro výkon jeho akcionářských práv na ní. Žádost může být podána písemně. Žádost musí být podána po uveřejnění pozvánky na valnou hromadu a před jejím konáním.

Vysvětlení záležitostí týkajících se probíhající valné hromady poskytne společnost akcionáři přímo na valné hromadě. Není-li to vzhledem ke složitosti vysvětlení možné, poskytne je akcionářům ve lhůtě do 15 dnů ode dne konání valné hromady, a to i když to již není potřebné pro posouzení jednání valné hromady nebo pro výkon akcionářských práv na ní.

Právo akcionáře na vysvětlení není absolutní. Společnost může poskytnutí vysvětlení zcela nebo částečně odmítnout, pokud

- a) by jeho poskytnutí mohlo přivodit společnosti nebo jí ovládaným osobám újmu,
- b) jde o vnitřní informaci nebo utajovanou informaci podle jiného právního předpisu, nebo
- c) je požadované vysvětlení veřejně dostupné.

Důvody, kdy společnost není povinna akcionářům poskytnout vysvětlení, jsou uvedeny v ustanovení § 359 ZOK. Komentář z roku 2014 autorů Lasák, Pokorná, Čáp, Doležil aj. (ISBN: 978-80-7478-537-5) zmíněné zákonné ustanovení blíže rozvádí následovně.

Jelikož právo na vysvětlení může uplatnit kterýkoliv akcionář, může se stát (a často se tomu tak v praxi děje) nástrojem šikany ze strany akcionářů, zvláště pak na valných hromadách s velkým počtem akcionářů. Zákon nastavuje řadu limitů, které brání zneužití tohoto práva. Hlavní limitací je věcné vymezení akcionářského práva na vysvětlení (viz § 357), kterým jsou stanoveny podmínky pro uplatnění tohoto práva. Nejsou-li tyto podmínky splněny, představenstvo (statutární ředitel), popř. jiný svolavatel, nemá povinnost na takový dotaz odpovídat a může z takového důvodu poskytnutí informace odmítnout. Další omezení mohou vyplývat z povahy požadované informace (například z důvodu, že informace je akcionáři již známa - srov. NS 29 Cdo 3839/2009). Zákaz poskytnutí takové informace může plynout i z dalších z právních předpisů.

Odmítnout vysvětlení lze zcela nebo částečně. Částečné odmítnutí vysvětlení přichází do úvahy, pokud budou zákonné důvody pro odmítnutí vysvětlení naplněny jen ve vztahu k určité části požadované informace, a ve zbytku se vysvětlení poskytne. Budou-li zákonné důvody naplněny ve vztahu k celé požadované informaci, bude třeba odmítnout vysvětlení zcela.

Ustanovení § 359 tato omezení shrnuje do tří skutkových podstat, které konstruuje jako zákonné důvody, při jejichž naplnění je představenstvo, popříp. jiný svolavatel oprávněn poskytnutí vysvětlení odmítnout. Oproti dosavadní úpravě obsažené v § 180 odst. 4 obch. zák. došlo k určité reformulaci těchto důvodů a došlo také k jejich redukci. Jako samostatný důvod se neuvádí informace, která je předmětem obchodního tajemství, neboť taková informace spadá pod první důvod. Naopak nově se uvádí skutečnost, že jsou požadované informace veřejně dostupné.

K písm. a)

Představenstvo (statutární ředitel) musí při každém poskytnutí informace postupovat s péčí řádného hospodáře a vždy uvážit následky uvolnění takové informace. Lze totiž vždy předpokládat, že doposud chráněná informace se jejím předáním může dostat do rukou konkurence či se může stát zcela veřejnou informací. Jestliže využití takové informace by mohlo způsobit společnosti újmu, pak není společnost povinna takovou informaci poskytnout a může z tohoto důvodu poskytnutí odmítnout. Ze zákonné formulace plyne, že již pouhá potencialita („by mohlo“) vzniku újmy odůvodňuje právo vysvětlení odmítnout. Bude-li požadovaná informace způsobilá způsobit společnosti či jí ovládaným osobám újmu, lze dovozovat, že představenstvo má nejen právo, ale také povinnost její poskytnutí odmítnout. Poskytne-li takovou informaci a její sdělení určitou újmu skutečně způsobí, nelze vyloučit, že by jednání představenstva mohlo být shledáno jako porušení péče řádného hospodáře (viz § 159 odst. 1 obč. zák. a § 51). Povaha újmy může být majetková i nemajetková (viz úprava náhrady majetkové a nemajetkové újmy v § 2894 a násl. obč. zák.).

Tyto informace budou mít zpravidla charakter obchodního tajemství, které definuje § 504 obč. zák. následovně: „Obchodní tajemství tvoří konkurenčně významné, určitelné, ocenitelné a v příslušných obchodních kruzích běžně nedostupné skutečnosti, které souvisejí se závodem a jejichž vlastníci zajišťuje ve svém zájmu odpovídajícím způsobem jejich utajení.“ Z uvedené definice plyne, že půjde zejména o informace, které jsou konkurenčně významné. To znamená, že by jich mohla využít konkurence při svém konkurenčním boji o zákazníky (např. nový produkt a jeho cena, termín zahájení projede atd.). Je třeba proto vždy vzít do úvahy, jak s informací může naložit konkurence. Společnost může vždy odmítnout poskytnout informace, jejichž předávání je chráněno smluvně např. na základě smluv o důvěrnosti informací. Tyto smlouvy zpravidla obsahují sankci (smluvní pokutu) za porušení povinnosti informace chránit, přičemž nutnost uhradit smluvní pokutu bude vždy na újmu společnosti.

Důvodem pro odmítnutí bude i požadavek na vysvětlení, který by mohl způsobit újmu ovládaným (popř. řízeným) osobám společnosti. Újma utrpěná ovládanou (řízenou) osobou bude zpravidla rovněž působit újmu společnosti jako ovládající osobě. Ovládanou osobou je podle § 74 odst. 1 obchodní korporace ovládaná ovládající osobou a ovládající osobou je osoba, která může v obchodní korporaci přímo či nepřímo uplatňovat rozhodující vliv. Důvodem pro odmítnutí poskytnout vysvětlení nebude, pokud by poskytnutí vysvětlení mohlo způsobit újmu jiné osobě ovlivněné ve smyslu § 71 odst. 1 nebo jiným osobám ze stejného koncernu ve smyslu § 79, nepůjde-li o ovládanou (řízenou) osobu.

K písm. b)

Vnitřní informace není definována v zákoně o obchodních korporacích. Jde o klíčový pojem definovaný zák. č. 256/2004 Sb., na němž je postaveno právo kapitálových trhů. Použije se definice obsažená v § 124 odst. 1 zák. č. 256/2004 Sb.: „Za vnitřní informaci se pro účely tohoto zákona považuje přesná informace, která se přímo nebo nepřímo týká investičního nástroje nebo jiného nástroje, který byl přijat k obchodování na evropském regulovaném trhu nebo o jehož přijetí k obchodování na regulovaném trhu členského státu Evropské unie bylo požádáno (dále jen „finanční nástroj“), jiného nástroje, který nebyl přijat k obchodování na regulovaném trhu členského státu Evropské unie a jehož hodnota se odvozuje od finančního nástroje, emitenta takových finančních nástrojů nebo jiné skutečnosti významné pro vývoj kursu či jiné ceny takového finančního nástroje nebo jeho výnosu, pokud tato informace není veřejně známá a pokud by poté, co by se stala veřejně

známou, mohla významně ovlivnit kurs nebo výnos tohoto finančního nástroje nebo jiného nástroje, jehož hodnota se odvozuje od tohoto finančního nástroje.“ A dále v odstavci 2: „Za vnitřní informaci se považuje i informace podle odstavce 1 sdělená zákazníkem při předávání pokynu k poskytnutí investiční služby.“

Utajovanou informací podle zvláštního předpisu bude informace chráněná na základě zák. č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti. U akciové společnosti mohou do úvahy přicházet také informace podléhající bankovnímu tajemství ve smyslu § 38 zák. o bankách nebo lékařskému tajemství ve smyslu § 51 zák. č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách.

K písm. c)

Zde uvedený důvod je komplementární k pojmu vnitřní informace. Jakmile se informace stane veřejně známou, přestává naplňovat definici vnitřní informace, neboť se již nachází ve veřejné sféře, kde nelze kontrolovat její šíření. U veřejně dostupné informace nelze již nijak zajistit její zpětnou důvěrnost. Bude-li se proto akcionář dožadovat informace, která je veřejně dostupná, zákon umožňuje odmítnout odpovědět na takovou žádost. Tento důvod odmítnutí poskytnutí vysvětlení částečně navazuje na dosavadní judikaturu Nejvyššího soudu, který dospěl k závěru, podle něhož akcionář nemá právo na poskytnutí vysvětlení, s jejichž obsahem již byl seznámen (srov. NS 29 Cdo 3839/2009).

Odmítne-li představenstvo z tohoto důvodu odpovědět, musí jej také uvést ve svém odůvodnění včetně případného odkazu na veřejně dostupný zdroj, aby tím byla poskytnuta možnost akcionáři odpověď vyhledat. Současně lze tento důvod považovat za určitý sběrný omluvný důvod pro společnost, pokud společnost na určitou žádost o vysvětlení neposkytne zcela vyčerpávající odpověď, avšak bude možné ve zbylém rozsahu neposkytnutého vysvětlení odkázat na veřejně dostupné zdroje.

Za veřejně dostupné lze považovat vše, co uveřejní sama společnost ať již na svých internetových stránkách nebo jiným způsobem. Informace je dále veřejně dostupná, lze-li ji dohledat z veřejného zdroje. Takovým zdrojem může být sbírka listin rejstříkového soudu podle § 66 zák. o veř. rejstřících (např. stanovy společnosti, smlouva o vkladu závodu/podniku, projekt fúze či jiné přeměny), insolvenční rejstřík, databáze ochranných známek nebo sbírka listin příslušného katastrálního úřadu (např. kupní smlouva na nemovitost). Veřejně dostupnou informací naopak zřejmě nebude ta, jejíž získání je pro akcionáře spojeno s nepřiměřenými obtížemi nebo náklady (shodně Šuk, P. in Štenglová, I.; Havel, B.; Cileček, F.; Kuhn, P.; Šuk, P. Zákon o obchodních korporacích. Komentář. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 545).

Odmítnutí poskytnout vysvětlení je přípustné ze zákonných důvodů vyjmenovaných v tomto ustanovení. Uvedený výčet důvodů nelze považovat za uzavřený, i když na základě gramatického výkladu by bylo možno k takovému závěru dojít. Jak plyne z předchozí judikatorní činnosti Nejvyššího soudu (NS 29 Odo 71/2001), právo akcionáře požadovat na valné hromadě vysvětlení a klást na ní dotazy není neomezené. Lze uvažovat, že při odmítnutí poskytnutí informací se bude možné opřít i o obecné zásady, zejména o zásadu poctivosti v § 6 obč. zák. (dříve šlo zásadu poctivého obchodního styku zakotvenou v § 265 obch. zák.). Bude-li možno hodnotit chování akcionáře v souvislosti s kladením dotazů jako šikanózní výkon práva, uplatní se zásada poctivosti. Pokud by akcionář zneužíval svého práva a půjde o zjevné zneužití, nebude takové chování požívat právní ochrany ve smyslu § 8 obč. zák.

K odmítnutí vysvětlení je oprávněno představenstvo anebo osoba, která svolává valnou hromadu (svolavatel). Oproti dosavadní úpravě zákon rozšiřuje právo odmítnout poskytnutí vysvětlení i na jiné osoby, které svolávají valnou hromadu. Těmi mohou být - jednotlivý člen představenstva, dozorčí rada, jednotlivý člen dozorčí rady a také akcionář zmocněný ke svolání valné hromady. Je však otázkou, do jaké míry má jiná osoba než představenstvo společnosti povinnost poskytovat vysvětlení. Mohou nastat dvě rozdílné situace. Valná hromada je svolána jiným svolavatelem, než je představenstvo, a to se valné hromady neúčastní. V takovém případě bude nutno dovozovat, že na žádosti o vysvětlení bude odpovídat svolavatel, který je rovněž oprávněn odmítnout poskytnout vysvětlení ze zákonem stanoveného důvodu. Je také pravděpodobné, že svolavatel bude trpět informačním deficitem a nebude znát odpověď. V takovém případě nemůže vysvětlení poskytnout z důvodu faktické nemožnosti. Bude-li valná hromada svolána jiným svolavatelem a představenstvo splní svoji povinnost zúčastnit se valné hromady, lze usuzovat, že k vysvětlení bude povinno vždy představenstvo, neboť to má největší přehled o stavu společnosti a má povinnost si informace obstarat.

Jiné osoby (např. členové dozorčí rady, předseda valné hromady) nemají ze zákona povinnost poskytnout vysvětlení, proto jim také ani nenáleží právo na položené dotazy odpovídat. Budou-li se akcionáři požadovat odpověď od těchto osob, mohou z tohoto důvodu odmítnout.

Tato úprava se nepochybně vztahuje i na společnost s monistickým vnitřním uspořádáním. Odmítnout vysvětlení bude oprávněn statutární ředitel, který plní funkci představenstva. Z dalších svolavatelů bude k odmítnutí oprávněna správní rada či její jednotlivý člen, pokud vystupovali v pozici svolavatele.

Poskytování vysvětlení lze řešit také tím způsobem, že akcionářům je sdělena jen částečná informace (např. informace o uzavření určité smlouvy), nicméně nejsou jim poskytnuta konkrétní čísla z důvodu zachování obchodního tajemství. Půjde tedy o částečně odmítnutí vysvětlení ze zákonem dovoleného důvodu.

Zákon nestanoví formu odmítnutí. K odmítnutí vysvětlení dochází jak ústní replikou na dotaz na valné hromadě, tak i následnou písemnou odpovědí, bude-li se týkat složitějšího vysvětlení ve smyslu druhé věty § 358 odst. 1. Každé odmítnutí vysvětlení musí být řádně odůvodněno. Tyto důvody musí být uvedeny v zápisu z valné hromady (viz § 360 odst. 1).

S právem odmítnout vysvětlení koreluje také úprava pro společnosti s akciemi přijatými k obchodování na evropském regulovaném trhu obsažená v § 120b odst. 1 písm. b) zák. č. 256/2004 Sb., která sice na jednu stranu ukládá společnosti povinnost uveřejnit každý dokument týkající se programu jednání valné hromady, ale na druhou stranu ustanovuje určité výjimky. Dokument nemusí být zcela nebo zčásti uveřejněn, jestliže z pečlivého podnikatelského uvážení vyplývá, že by mohlo jeho uveřejnění přivodit emitentovi újmu, nebo jde, v případě informace uvedené v dokumentu, o vnitřní informaci anebo o informaci, která je předmětem obchodního, bankovního nebo podobného tajemství emitenta nebo utajovanou informaci podle jiného právního předpisu. Obdobně jako v případě odmítnutí vysvětlení i v tomto případě náleží představenstvu (statutárnímu orgánu) rozhodnutí o tom, zda jsou naplněny podmínky pro neuveřejnění dokumentu.

Při podávání vysvětlení bude nutné respektovat omezení vyplývající i z jiných zákonů. Představenstvo bude mít povinnost chránit osobní údaje osob, které společnost zpracovává ve smyslu zákona o ochraně osobních údajů. Podle tohoto zákona se osobním údajem rozumí jakákoliv informace

týkající se určeného nebo určitelného subjektu údajů, přičemž subjekt údajů se považuje za určený nebo určitelný, jestliže lze subjekt údajů přímo či nepřímo identifikovat zejména na základě čísla, kódu nebo jednoho či více prvků, specifických pro jeho fyzickou, fyziologickou, psychickou, ekonomickou, kulturní nebo sociální identitu [§ 4 písm. a) zák. o ochraně osobních údajů]. Společnost může být správcem osobních údajů (ve smyslu § 5 odst. 1 zák. o ochraně osobních údajů) ve vztahu ke svým zaměstnancům nebo zákazníkům. Podle § 5 odst. 2 zák. o ochraně osobních údajů může správce zpracovávat osobní údaje pouze se souhlasem dotčených fyzických osob (subjektu údajů), ledaže je naplněna některá ze zákonem předvídaných výjimek. Žádná z výjimek neumožňuje předávání osobních údajů akcionářům společnosti. Z toho lze dovozovat, že akcionář není oprávněn požadovat jména fyzických osob a ani jiné jejich identifikační údaje, pokud společnost takové údaje zpracovává. Jinými slovy společnost nebude oprávněna v rámci poskytování vysvětlení předávat jména svých zaměstnanců, zákazníků či dalších obchodních partnerů, jsou-li to fyzické osoby, neboť by tím porušila zákon o ochraně osobních údajů.